

Føroyar Bretland

løgmlaráðharran í Keypmannahavn.

Hann vildi hava stjórnina at senda verjuskip hendanvegin í stundini at verja oyggjarnar móti yvirgangi. Uppskotið varð einmælt samtykt og samtykt varð eisini at fara kring landið at fáa fólk at skriva undir áheitanina. Í skrivinum varð sagt, at "tað verður ikki leingi til neyð verður í landinum".

Skiparafelagið kravdi eisini, at fiskimarkið undir Føroyum varð sett til 10 fjórðingar. Aheitanin varð eisini send lögtinginum, sum tók undir av heilum huga. Løgtingið sendi hana víðari til Keypmannahavnar og beyð sær til at brúka tær 12.500 krónurnar, sum tingið hevði tók, til endamálið.

Amtmaðurin Christian Bærentsen fór 11. december til Keypmannahavnar við samtyktini hjá tinginum. Í januar kom ein nýggj lóg um fiskiveiðu undir Føroyum til viðgerðar á ríkisdegi. Samstundis varð umrøtt at senda eitt skip til Føroya at verja móti trolarum.

14. januar 1899 varð nýggj lóg lýst. Hon hækkaði bótumarnar fyri óløgligan fiskiskap, men kortini var útlandsku trolarunum loyvt at sigla gjøgnum sund og opnar firðir við trolaraamboðum á borði, tá teir ikki stæðgaðu.

Føringatiðindi hildu, at ivaleyst funnu teir harvið ofta tjans til loyniliga at sleppa niður.

"Gullborgsund" ger kvettíð

Meðan málið var til viðgerðar í Keypmannahavn, gjørdur bretska trolararnir sær dælt undir Føroyum, men tá februar kom, vórðu teir tiknir á bóli.

Kanónbáturin "Guldborgsund" kom 4. februar á Havnarvág og fór skjótt avstað aftur at kanna leiðirnar. Eftir tveimum døgum fekk hann góðan fong.

6. februar kom hann rekandi 20 trolarar fyrri sær á

Havnina. Teir vóru allar tiknir inni á Fuglafirði við óløgligum trolaraamboðum.

Triggir aðrir smoygdu sær undan norður gjøgnum Djúpini. Tveir aftrat royndu at rýma, men vórðu við skorpum skotum noyðdir at venda aftur.

Fáar dagar seinni kom "Guldborgsund" á Havnina við fyra trolarum aftrat. Ein hevði trolað norðanfyri Vágoyinna, og hinir vóru tiknir inni á Vestmanna við óløgligum amboðum.

Teir allar flestu av hesum trolarunumingu bert litla bót, men ein, sum varð tikin fyrri aðru ferð, fekk 540 krónur í bót, og gekk av við veiðu og reidskap. Hann, sum fiskaði norðanfyri Vágoyinna, fekk 1440 krónur í bót og misti veiðuna, sum var verd einar 5000 krónur.

Gerðamenn í hornatökum

Hóast verjuskip var komið, helt lagið fram, og blóðini fyltust á, at føroyingar gjørdur ov lítið av at melda trolararnar. Tað bøttu gerðamenn norðuri í Vági um einaferð, ein trolari kom ov nær teimum várið 1899.

Teir høvdu sett línu fyrri Oyraskorum. Grimsbyttrolarin "Corvus" kom framvið og trolaði 200 favnar av línu frá teimum. Hetta lótu gerðamenn sær ikki lynda. Teir meldaðu nummar, navn og ýtir til trolarumannin, sum legði málið fyrri skiparan á "Guldborgsund".

Hann setti ýtini í kortið og kom til, at trolarin hevði fiskað neyvan tveir fjórðingar úr landi. Kanónbáturin kom fram á hann í Lórvíksfirði og tók hann við sær til Havnar. Skiparin segði, at hann hevði ikki verið so nær, og uppi í tinghúsinum andvøddi hann í móti í næstan tvær oktir.

Men tá gerðamenn høvdu gjørt eið upp á sín vitnisburð, gav skiparin seg og bøtti 1200 krónur. Hann misti veiðu og reidskap og skuldi harafturat rinda 300

krónur. Gerðamenn fingur burtur av fyrri skaða og tíðarspell, men tá veiðan kom upp á land, fyltust menn á, at lítið var til.

Har vóru bara nakrir ómaga steinbítar, smár hýsukálvar og neyðarsligar skrubbur.

Sum tíðin leið vórðu fólk misnøgd við tað, sum kanónbáturin gjørdi burturúr. Í februar í árinum 1900 høvdu Føringatiðindi eina søgu um ein eiðsbát, sum kom strevandi inn úr havinum.

Tá teir vóru um hálvan annan fjórðing úr landi, kom ein trolari dunderandi aftaná teimum og tætt fram við borði. Av skipinum ljóðaði á tyðuligum norðanmáli, men við eingilskari tóning:

"Tú Hanus, hin gamli, hvar er kanónbáturin nú?"

Hanus vildi onki siga, men ein, sum ikki hevði uppfundið krutið, svaraði: "Tá vita vit onki um. Kanónbáturin sæst ongantíð um okkara leiðir."

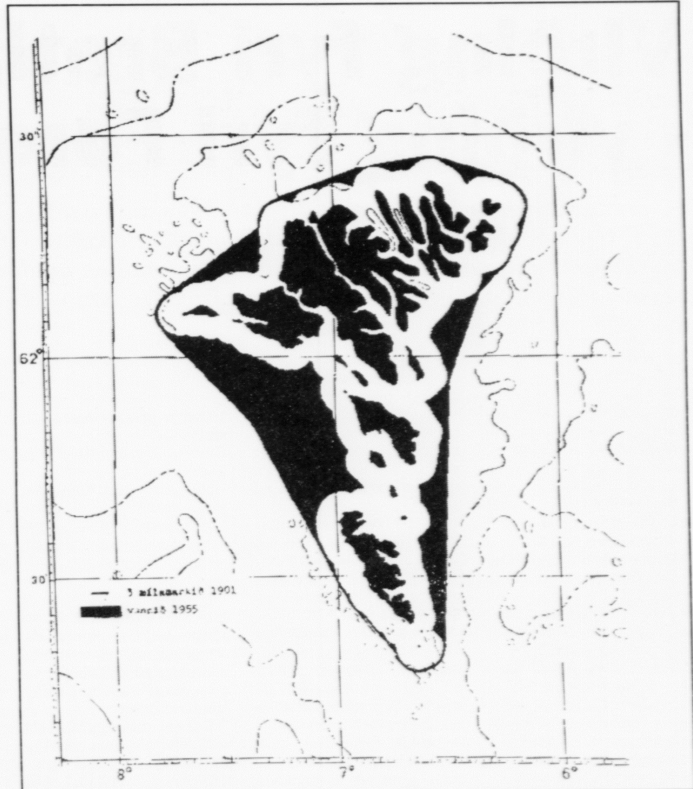
London og sáttmáli

Suðuri í London fingur myndugleikarnir skjótt fræni av hendingunum undir Føroyum. Reiðaríni kærdu sína neyð fyrri stjórnini. Hon vendi sær til stjórnina í Keypmannahavn at fáa frágreiðing um hendingina, tá "Guldborgsund" fekk 23 trolarar í einum háli á Fuglafirði.

Várið 1900 avgjordi uttanríkisráðharrin, at Bretland skuldi senda ein umboðsmann til Føroya at vera fiskiskipinum til hjálpar. Hesin maður, H. Montague Villiers, var fyrsti bretska konsulur í Føroyum.

Hann varð illa móttikin og mundi ikki fingið inni vist fyrri sær og familju síni, men ein beinasamur bakari læt honum eina stovu og eitt lítið kamar at búgva í. Árið eftir byggi hann konslarabústaðin, sum KFUK nú eigur, og har helt konsulin til til 1924.

Trætán um fiskiskapin undir Føroyum endaði í hesi syftu í 1901 við einum sátt-

Tann stóra trolararoyndin undir Føroyum í 1898 og 1899 gjørdi, at 3 fjórðinga fiskimark varð sett um Føroyar í sáttmála við Bretland. Í 1955 varð hetta mark viðkað serliga vestan fyrri Føroyar

mála millum Danmark og Bretland. Sáttmálin ásetti triggjar fjórðinga fiskimark undir Føroyum og annars reglur um fiskiskap á okkara leiðum.

Her varð eisini avtalað, hvussu markið skuldi verjast við herskipum.

Sáttmálin frá 1901 var óbreyttur í gildi til 1955, tá leiðirnar vestanfyri Føroyar vórðu viðkaðara nakað. Í 1959 varð í prinsippinum sett 12 fjórðinga fiskimark undir Føroyum tann grundlinjur, men í eini tillagingartíð kundu eingilskmenn fiska inn at seks fjórðing-

um.

12. mars 1964 var tillagingartíðin úti og fiskimarkið 12 fjórðingar mótegis øllum londum við beinum grundlinjum. Tað var hildið at vera ein stórir fongur fyrri heimafiskiskapin, og henda dag sigldi landsstýrismaðurin Erlendur Patursson saman við lögtingsmanninum Jóhan Simonsen eftir øllum fiskimarkinum við einum føroyskum vaktarskipi.

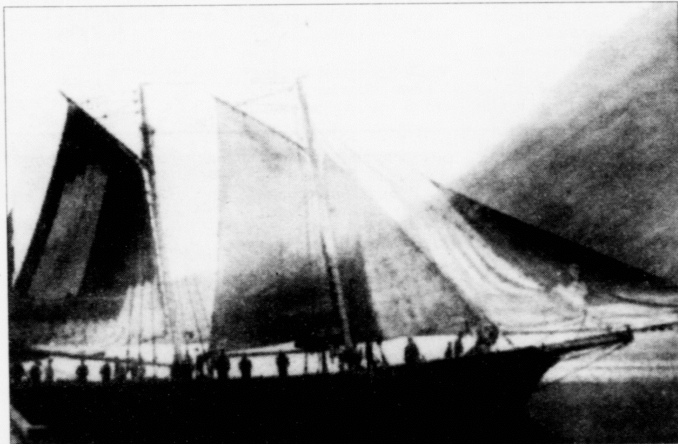
Gongdin í altjóða fiskimarksmálum hevði við sær, at okkara fiskimark varð flutt út á 200 fjórðingar tann

1. januar 1977. Miðlinja mátti ásetast mótegis Bretlandi, tí tað var so stutt millum londini, men onkrar gráar leiðir vóru, sum ikki vóru avgreiddar.

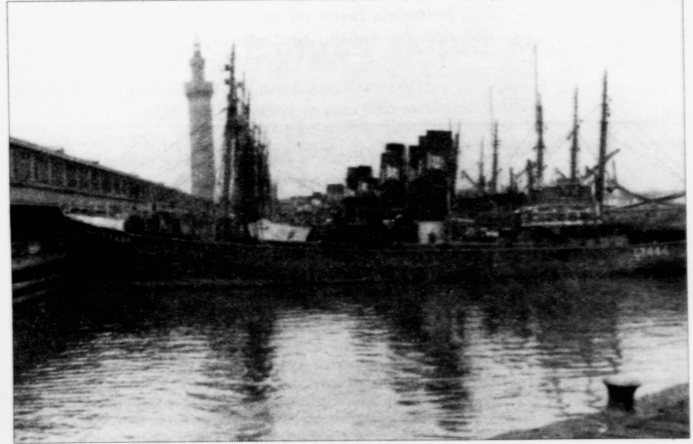
Landgrunsmarkið varð heldur ikki ásett tá.

Hesi viðurskipti eru øll avgreidd nú, marknatrætán er loyst.

Tað er onki at taka seg aftur í, at Føroyar nú eru nógv størri og ríkari enn fyrri 100 árum síðani, og ongin ivi er um, at Jens Mohr og teir høvdu eisini fegnast, høvdu teir vítað aftur í verðina.

Jens Mohr í Havn var nevndarlimur í Skipara & Navigatørfelagnum, tá bretar komu undir Føroyar at trola í 1898. Hann mælti til at seta 10 fjórðinga fiskimark um Føroyar beinanvegin, men fekk ikki undirtøku tá

Grimsbyttrolarar í stórum tali við bryggju í Onglandi. Teir fingur gylta veiðu undir Føroyum og Íslandi og gjørdur at føroyingar noyðdust at leita sær aðrar leiðir mestsum alt árið